Ptaki Śląska 17 (2008): 49-60

Grzegorz Orłowski, Paweł Gębski

POJAWY RZADKICH GATUNKÓW PTAKÓW NA ZBIORNIKU MIETKOWSKIM W LATACH 1998-2005

RARE BIRDS ON THE MIETKÓW RESERVOIR IN YEARS 1998-2005

Duże zbiorniki zaporowe na Śląsku są bardzo atrakcyjnym miejscem odpoczynku podczas migracji, a także zimowania dla wielu gatunków ptaków (Stawarczyk i in. 1996, Dyrcz i in. 1998, Stawarczyk 2001). Leżący w otwartym krajobrazie rolniczym Przedgórza Sudeckiego zbiornik Mietkowski uznany został za ostoję awifauny wodno-błotnej o randze międzynarodowej (Gromadzki i in. 1994) i od wielu lat figuruje na liście obiektów zasługujących na objęcie konwencją Ramsar (Wesołowski i Winiecki 1988). W skali całej Polski zbiornik Mietkowski stanowi jedno z głównych miejsc odpoczynku i zimowania gęsi, a także znacznych koncentracji przelotnych ptaków siewkowych (Dyrcz i in. 1998, Staszewski i Czeraszkiewicz 2001).

Niniejsza praca, jest kolejnym opracowaniem poświęconym awifaunie zbiornika Mietkowskiego. Pierwsze opracowanie obejmowało obserwacje wszystkich gatunków ptaków z lat 1986-1997 (Dyrcz i in. 1998). Celem niniejszej pracy jest omówienie występowania rzadkich, nielęgowych gatunków ptaków i przypadków gniazdowania rzadkich gatunków na Zbiorniku Mietkowskim stwierdzonych po roku 1997.

OPIS TERENU I METODY

Zbiornik Mietkowski usytuowany jest w dorzeczu Odry na rzece Bystrzycy, około 30 km na południowy-zachód od Wrocławia. Budowę zbiornika zakończono w 1986 roku. W roku 1998 zbiornik objęty został granicami Parku Krajobrazowego Doliny Bystrzycy. Powierzchnia zbiornika przy maksymalnym napełnieniu zajmuje ok. 980 ha. Przy niskim poziomie wody (głownie późną jesienią i zimą) w cofkowej części zbiornika (ujście Bystrzycy) odsłaniają się rozległe powierzchnie błotne, stanowiące atrakcyjne miejsca odpoczynku i żerowania dla wielu gatunków, głównie ptaków wodno-

błotnych. W tej części zbiornika usytuowanych jest także kilka dużych wysp, na których znajdują się kolonie rozrodcze mew i rybitw. Do pracy włączono też obserwacje z dwóch akwenów wodnych sąsiadujących ze zbiornikiem (staw w Chwałowie – 1,3 ha oraz żwirownia w Maniowie – ok. 30 ha).

Przedstawione w niniejszej pracy obserwacje pochodzą z lat 1998-2005. Praca opiera się głównie na danych obydwu autorów (GO i PG), a w mniejszym stopniu także na danych innych obserwatorów, które opublikowane zostały w ramach sprawozdań w kolejnych numerach czasopisma „Ptaki Śląska" (Anonymus 2001, 2002, 2004, 2006).

Na ogół autorzy kontrolowali zbiornik 1-2 razy w tygodniu. Przy sprzyjających warunkach pogodowych (głównie latem) długość pojedynczej kontroli sięgała 12, a zimą do 4-5 godzin. Przy wysokim stanie wody, kiedy brak było odsłoniętego dna zbiornika, obserwacje prowadzono głównie na wyspach w środkowej i zachodniej części jeziora oraz lustrowano przy użyciu lunet (20-60 × 80 mm i 24-66 × 102 mm) otwartą taflę jeziora. Przy niskim stanie wody obserwacje prowadzone były głównie z jednego miejsca po uprzednim skontrolowaniu kilku stałych punktów położonych w zachodniej części zbiornika.

Przedstawione w niniejszej pracy obserwacje uzyskały wymaganą akceptację Komisji Faunistycznej.

PRZEGLĄD GATUNKÓW

Gwiazdką oznaczono gatunki nowe dla zbiornika Mietkowskiego (wg Dyrcz i in. 1998).

*__Lodowiec__ *Gavia immer*. Jedna obserwacja. Młodocianego ptaka obserwowano i sfotografowano w dniu 19 XII 04 w północno-zachodniej części zbiornika (GO i in.).

__Perkoz rogaty__ *Podiceps auritus*. Obserwowany co najmniej sześciokrotnie: 22 XI 98 – 1 *ad.* (PG), 8 IX 2003 – 2 *ad.* (A. Drężek), 24 XI 03 – 2 ptaki (PG), 10-20 III 04 – 1 *ad.* (PG i in.), 25 IV 05 – 1 *ad.* na stawie w Chwałowie (PG i B. Kaźmierczak) i 20-27 XI 05 – 1 ptak (T. Drazny i in.).

__Czapla nadobna__ *Egretta garzetta*. Cztery obserwacje pojedynczych osobników: 27 IX 98 (GO), 3 IX 99 (P. Kołodziejczyk), 23 VI 02 (GO i in.) oraz jedna wiosenna: 19-23 IV 03 – 1 *ad.* w szacie godowej (A. Milewski i in.).

*__Ślepowron__ *Nycticorax nycticorax*. Pięć obserwacji: 6 V 02 – 1 młodociany ptak na stawku w Chwałowie (A. Drężek), 23 VI 02 – 1 *ad.* (GO), 10 V 03 – 4 *ad.* przebywały w zaroślach wierzbowych w pobliżu kolonii mew (T. Stawarczyk, J. Betleja) oraz 25 VIII i 1 IX 05 – 1 *juv.* (PG i in.).

*__Gęś krótkodzioba__ *Anser brachyrhynchus*. 20 i 28 III 05 obserwowano jednego ptaka w dużym stadzie gęsi zbożowych i białoczelnych (PG, GO). Kolejne dwie obserwacje pochodzą z końca 2005 roku, kiedy to 15 XII widziano co najmniej cztery, a 18 XII – jednego osobnika w rozlatującym się o świcie wielotysięcznym stadzie gęsi białoczelnych i zbożowych (PG i GO).

__Gęś mała__ *Anser erythropus*. Jedna obserwacja: 5 III 00 – 1 ptak (K. Zakrzewski).

*__Śnieżyca duża__ *Anser caerulescens*. Dwie obserwacje: 11 II 01 – 1 *ad.* (GO, Ł. Wojciech, Z. Zimniak) i 26 II 03 – 1 *ad.* (PG, P. Rogacki).

__Bernikla kanadyjska__ *Branta canadensis*. Trzykrotnie stwierdzono pojedyncze osobniki: 28 IV 98 (M. Zarzycki) oraz 28 XI i 19 XII 04 w stadzie gęsi zbożowych (GO i in.).

__Bernikla rdzawoszyja__ *Branta ruficollis*. Stwierdzona 7 razy: 3 III 99 – 1 ptak (M. Sęk), 4 XII 99 – 1 ptak (GO), 5 III 00 – 1 *im.* (K. Zakrzewski), 3 III 04 – 1 ptak (GO, PG) i 27 X 05 – 1 ptak (GO). Na uwagę zasługują dwie obserwacje zimowe: 16 i 30 I 05 – 1 ptak (GO, Z. Marciniak).

*__Gęś tybetańska__ *Anser indicus*. Dwie obserwacje: 29 IX i 1 X 99 – 3 *ad.* przebywały na kamienistej wyspie w zachodniej części zbiornika (A. Pola i in.) oraz 29 X 99 – 1 *ad.* (P. Kołodziejczyk i in.)

__Bernikla obrożna__ *Branta bernicla*. Stwierdzona trzy razy: 15 X 03 – 1 przelotny ptak (GO i in.) i 11 XI 04 – młodociany ptak na terenie żwirowni w Maniowie (M. Zarzycki, GO). Kolejnej obserwacji dokonano 6 XI 05, kiedy to obserwowano jednego ptaka w dużym stadzie gęsi zbożowych i białoczelnych (GO i PG).

__Bernikla białolica__ *Branta leucopsis*. Regularnie przelotna i nielicznie zimująca. Łącznie w 37 obserwacjach, widziano co najmniej 71 osobników. Najczęściej pojawiała się podczas migracji wiosennej (ryc. 1). Zanotowano 20 obserwacji pojedynczych ptaków, po sześć obserwacji – 2-3 osobników i cztery obserwacje – czterech osobników. Maksymalnie stwierdzono 5 ptaków – 13 IV 03 (GO, PG). Skrajnymi datami obserwacji były 9 X 04 – 1 ptak i 16 IV 04 – 4 *ad.* (PG).

__Ohar__ *Tadorna tadorna*. Bezsporne dowody lęgów tego gatunku

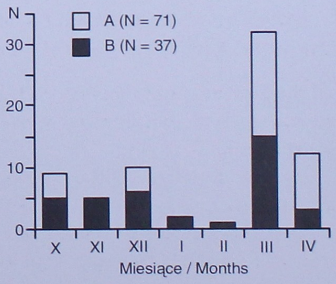

Ryc. 1. Liczba osobników (A) i stwierdzeń (B) bernikli białolicej na Zbiorniku Mietkowskim w latach 1998-2005

Fig. 1. Number of individuals (A) and records (B) of the Barnacle Goose on the Mietków Reservoir in 1998-2005

(stwierdzenia dorosłych wodzących młode) pochodzą z roku 1990, 1992 i 1995 (Dyrcz i in. 1998). W ostatnim okresie badań obserwowano dorosłe osobniki w porze lęgowej (koniec IV-VI) w latach 1998-2000, 2002 (wielokrotnie para w dniach 27 IV-25 V) i 2005 (B. Kaźmierczak, PG i in.). W latach 1998-2005 obserwowany od marca do końca grudnia ponad 40 razy. Na ogół widywano 1-2 osobniki, a duża część obserwacji dotyczyła tych samych ptaków przebywających na zbiorniku przez dłuższy czas. Największe stada liczyły 13 ptaków (15 IX 99 – 2 *ad.* i 11 *imm.*; K. Martini i in.) i 9 ptaków (18 IX 99, GO). Jedna obserwacja z okresu zimowania: 6 I 01 – 2 ptaki (K. i M. Martini).

Kazarka *Tadorna ferruginea*. Cztery obserwacje pojedynczych osobników: 23 VII-15 VIII 02 (M. Jaśkiewicz i in.), 14 V 05 (PG), 13 X 05 (GO, PG) i 6 XI 05 (PG i in.).

***Gęsiówka egipska** *Alopochen aegyptiacus*. Dwie obserwacje pojedynczych ptaków: 27 VII 00 (A. Pola, A. Bujanowicz). W dniach 20 V-12 VII wielokrotnie obserwowano jednego osobnika na zbiorniku i na stawie w Chwałowie (P. Kołodziejczyk i in.).

Edredon *Somateria mollissima*. Dwie obserwacje pojedynczych młodocianych osobników: 18-19 X 99 – 1 ♂ (K. Zakrzewski i in.) i 15-30 X 05 (Z. Marciniak i in.; fot. 1).

Myszołów wschodni *Buteo buteo vulpinus*. Dwie obserwacje pojedynczych osobników w szatach juvenilnych: 5 IX 99 pod Maniowem (K. Zakrzewski) i 21 X 01 (J. Lontkowski).

***Kurhannik** *Buteo rufinus*. Stwierdzony jeden raz: 12 VIII 00 – 1 *ad.* i 2 *juv.* (K. Zakrzewski).

Orzełek *Hieraaetus pennatus*. Dwie obserwacje pojedynczych osobników jasnej odmiany: 12 IX 99 (P. Bujnicki, K. Zakrzewski) i 27 VIII 05 (GO, J. Samborski).

Kobczyk *Falco vespertinus*. Jedna obserwacja: 4 X 04 – 1 *juv.* (A. Dreżek, O. Żemojcin).

Sokół skalny *Falco eleonorae*. Jedna obserwacja: 1 IX 00 widziano dorosłego ptaka odmiany ciemnej (M. Zarzycki). Jest to druga obserwacja tego gatunku na zb. Mietkowskim.

Raróg *Falco cherrug*. W dniu 27 X 05 – 1 młodociany osobnik przelatujący nad zbiornikiem (GO).

Ostrygojad *Haematopus ostralegus*. Stwierdzony czterokrotnie: 1-18 IX 99 – 1-2 *imm.* (GO i in.), 26-30 IX 1999 – 2 *ad.* (PG i in.), 10 VII 03 – 1 ptak (PG, P. Tomaszewski) i 15 VIII 04 – 1 ptak (K. Krukowski).

Szablodziób *Recurvirostra avosetta*. W dniach od 21 VII do 3 VIII 02 widywano od 1 do 3 młodocianych ptaków (PG i in.). Na uwagę zasługuje

Fot. 1. Edredon na Zb. Mietkowskim, październik 2005 (fot. P. Gębski)

Phot. 1. An Eider, Mietków Reservoir, October 2005

Fot. 2. Wydrzyk długosterny na Zb. Mietkowskim, wrzesień 2002 (fot. P. Gębski)

Phot. 2. A Long-tailed Skua, Mietków Reservoir, September 2002

Fot. 3. Orlica na Zb. Mietkowskim, listopad 2005 (fot. P. Gębski)

Phot. 3. A Great Black-headed Gull, Mietków Reservoir, November 2005

Fot. 4. Mewa blada na Zb. Mietkowskim, listopad 2005 (fot. K. Martini)

Phot. 4. A Glaucous Gull, Mietków Reservoir, November 2005

jedna z najwcześniejszych obserwacji tego gatunku w Polsce: 7 IV 03 stwierdzono trzy ptaki w kolonii śmieszki (A. Drężek, O. Żemojcin).

Żwirowiec stepowy *Glareola nordmanni*. Dwie obserwacje: 22 IX 99 – 1 *ad.* (P. Kołodziejczyk, T. Drazny) oraz 24 IX 00 – 1 *imm./subad.* (GO).

Żwirowiec *Glareola* sp. Młodocianego osobnika o nieoznaczonej przynależności gatunkowej obserwowano w dniu 16 VII 02 (GO, A. Milewski).

Biegus arktyczny *Calidris melanotos*. Stwierdzony raz: w dniach od 20 do 27 IX 99 obserwowano 1-2 *juv.* (P. Kołodziejczyk i in.).

***Biegus płowy** *Tryngites subruficollis*. Jedna obserwacja: 18 IX 99 jednego ptaka w szacie juvenilnej obserwowano przy ujściu Bystrzycy (GO, M. Jaśkiewicz).

***Terekia** *Xenus cinereus*. Jedna obserwacja: 17 VI 03 przez cały dzień obserwowano jednego dorosłego ptaka (PG i in.)

Brodziec pławny *Tringa stagnatilis*. Odnotowany pięciokrotnie: 26 VII 98 – 1 *ad.* (A. Milewski), 5 IX 98 – 1 *ad.* (P. Bujnicki, K. Zakrzewski), 16 VII-3 VIII 02 – 1-2 *imm.* (GO i in.) oraz 7, 20 i 23 V 03 – 1 *ad.* (PG).

***Brodziec plamisty** *Actitis macularius*. Dwie obserwacje. 30 IX-14 X 99 w cofkowej części zbiornika przybywał jeden młodociany osobnik. Była to pierwsza obserwacja tego gatunku w Polsce (Stawarczyk 2000). Drugiego stwierdzenia dokonano w roku 2005, kiedy to od 20 do 24 VIII obserwowany był jeden dorosły ptak (Gębski i Orłowski 2006).

Dubelt *Gallinago media*. Stwierdzony jeden raz: 3 V 03 – 1 ptak (GO, A. Milewski).

Bekasik *Lymnocryptes minimus*. Przelotny regularnie lecz w zmiennej liczbie. Rekordowe liczebności zanotowano jesienią 2002 roku z maksymalną koncentracją liczącą 105 osobników w dniu 13 X 02 (Orłowski i Gębski 2004). Wiosną pojedyncze osobniki stwierdzono najwcześniej 14 III 04 (GO i M. Jaśkiewicz) i 18 III 01 (GO).

Płatkonóg płaskodzioby *Phalaropus fulicarius*. Jedna obserwacja: 23 VII 00 obserwowano dorosłego osobnika (A. Pola, A. Bujanowicz).

Wydrzyk tęposterny *Stercorarius pomarinus*. Dwie obserwacje: 30 IX-1 X 99 – 1 *juv.* (T. Stawarczyk i in.) i 28 VII 02 – 1 *imm.* (III szata) (GO i A. Milewski).

Wydrzyk długosterny *Stercorarius longicaudus*. Jedna obserwacja: pierwszoroczny ptak ciemnej odmiany przebywał na zbiorniku w dniach 8-14 IX 02 (PG i in.; fot. 2)

Wydrzyk ostrosterny *Stercorarius parasiticus*. Obserwowany co najmniej 6 razy: 6 IX 99 – 1 *juv.* (GO), 29 IX 99 – 2 *juv.*, 3 X 99 – 1 *juv.* (M. Sęk), 19 VI 99 – 4 ptaki w tym 2 dorosłe (P. Kołodziejczyk, A. Pola), 21 VII 05 – młodociany ptak (PG), 25 VIII 05 – ponownie 1 *imm.* (T. Drazny i in.) i 4 IX 05 – 1 *imm.* (O. Żemojcin, A. Drężek).

Mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*. Pierwszy przypadek lęgu stwierdzono w roku 1992 (Kołodziejczyk i Stawarczyk 1993, Dyrcz i in. 1998). W latach 1998-2005 zbiornik stał się dość regularnym miejscem lęgów tej mewy, a maksymalnie w 2001 roku zarejestrowano 5 par (Zielińska i in. 2007, P. Kołodziejczyk, A. Pola, T. Stawarczyk, PG).

Jako ptak przelotny notowana corocznie, a skrajnymi datami były: 17 III 05 – 1 *ad.* (GO) i 27 XI 05 – 1 *imm.* (I zima) (GO, M. Zarzycki), a 15 XII 05 najprawdopodobniej tego samego osobnika obserwowano na odległym o ok. 10 km wysypisku śmieci w Sulisławicach (PG, GO). Rozkład liczby obserwacji/osobników w poszczególnych miesiącach migracji i dyspersji polęgowej, który ze względu na gniazdowanie tego gatunku na zbiorniku trudno jest oddzielić od okresu gniazdowania przedstawia, się następująco: III – 1/1, IV – 2/2, VII – 3/3, VIII – 13/17, IX – 7/13, X – 3/5, XI – 1/1, XII – 1/1.

***Orlica** *Larus ichthyaetus*. Stwierdzona trzykrotnie: od 25 II do10 III 04 – 1 *ad.* (PG i in.), 10 VI 04 ponownie widziano dorosłego ptaka (GO i in.) oraz w dniach 20 XI-4 XII 05 obserwowano młodocianego ptaka (GO i in.; fot. 3). Pierwsza i ostatnia z wymienionych obserwacji to jednocześnie najbardziej skrajne daty stwierdzeń orlicy w Polsce (Tomiałojć i Stawarczyk 2003).

***Mewa blada** *Larus hyperboreus*. Ptaka w szacie pierwszej zimowej obserwowano od 1 XI do 5 XII 2005 (GO i in.; fot. 4). Była to druga obserwacja tego gatunku na Śląsku (Pawlik i Rojek 1996).

***Mewa romańska** *Larus michahellis*. Ten do niedawna uważany za podgatunek mewy białogłowej *Larus cachinnans* ptak, już dwukrotnie gniazdował na zbiorniku Mietkowskim. Obydwa lęgi zanotowano w kolonii mew białogłowych. W dniach 28 V i 14 VI 98 widziano 2 *ad.* z pisklętami (T. Stawarczyk i in.) i 13 V 01 – stwierdzono jedną parę (T. Stawarczyk, P. Kołodziejczyk, A. Pola; Pola i in. 1998). Kilkanaście razy obserwowano dorosłe i młodociane ptaki. Regularne obserwacje tego gatunku z innych części Śląska (głównie z Doliny Baryczy, W. Lenkiewicz) sugerować mogą, że jest to gatunek pojawiający się regularnie w naszym regionie.

Mewa siodłata *Larus marinus*. Cztery obserwacje: 7-15 VIII 02 – 1 *imm.* (III szata) (GO i in.), 5-16 III 03 – 1 *subad.* (PG i in.), 1 X 03 – 2 *ad.* (GO) oraz 15 X 05 – 1 *imm.* (H. Sztwiertnia i in.).

Rybitwa białoczelna *Sterna albifrons*. Wcześniej lęgi 1-2 par tego gatunku zarejestrowano w roku 1989, 1993 (lęg prawdopodobny) i 1995 (Drazny i in. 1991, Dyrcz i in. 1998). W roku 2002 znaleziono co najmniej trzy gniazda, a całkowitą liczebność oszacowano na cztery pary (P. Kołodziejczyk). W roku 2003 podczas kontroli żwirowych wysp (11 VI) znaleziono

pięć gniazd (PG i GO). Na uwagę zasługuje największa na Śląsku koncentracja tego gatunku (23 ptaki) stwierdzona 10 VIII 03 (GO i M. Jaśkiewicz).

*__Rybitwa krótkodzioba__ *Gelochelidon nilotica*. Stwierdzona raz: 6 VIII 02 widziano dorosłego osobnika (Orłowski i Milewski 2002).

*__Rybitwa czubata__ *Sterna sandvicensis*. Stwierdzona dwukrotnie: 11 VIII 01 przez kilka godzin obserwowano jednego dorosłego, który karmił młodocianego osobnika (GO) oraz 30 VII i 2 VIII 05 widziano dorosłego ptaka (T. Stawarczyk, GO).

__Rybitwa białowąsa__ *Chlidonias hybridus*. W ostatnich latach, prawdopodobnie za sprawą wyraźnego wzrostu liczebności populacji lęgowej w południowej i wschodniej Polsce (Tomiałojć i Stawarczyk 2003), gatunek ten pojawiał się na zbiorniku zdecydowanie częściej niż w latach 1990. Ogółem stwierdzona co najmniej 35 razy (do 7 ptaków) w okresie 27 IV (lata 2002-03) – 6 IX (2004). Zdecydowana większość obserwacji dotyczyła osobników w szatach godowych, a szczyt pojawów obejmował okres migracji wiosennej (rozkład obserwacji: IV – 2, V – 19, VI – 6, VII – 5, VIII – 2, IX – 1).

__Rybitwa białoskrzydła__ *Chlidonias leucopterus*. Podobnie jak w przypadku poprzedniego gatunku rybitwa ta pojawiała się na zbiorniku nieco częściej niż w latach 1990. Łącznie zanotowana co najmniej 18 razy (do pięciu ptaków) w okresie 20 IV-25 VIII (IV – 2 , V – 10, VIII – 5). Obserwacja ptaka w szacie godowej 20 IV 99 (A. Milewski) jest jedną z najwcześniejszych w Polsce.

__Sowa błotna__ *Asio flammeus*. Jedna obserwacja: 6 X 98 – jeden ptak krążący nad zbiornikiem (PG i B. Kaźmierczak)

__Czarnowron__ *Corvus corone*. Trzy obserwacje: 11 XII 99 – 2 ptaki (GO), na przełomie lipca i sierpnia 2002 wielokrotnie obserwowano jednego ptaka (GO i in.), a 29 VIII 04 ponownie widziano osobnika w stadzie wron siwych (GO, A. Milewski).

__Kląskawka syberyjska__ *Saxicola maurus*. Jedna obserwacja: 12 XI 00 – jeden dorosły samiec (P. Kołodziejczyk).

DYSKUSJA

W porównaniu do zestawienia awifauny zbiornika Mietkowskiego podanego przez Dyrcza i in. (1998) dla lat 1986-1997, lista ptaków tego rejonu powiększyła się o dalsze 12 gatunków ptaków wodno-błotnych, których pojawy uznaje się za naturalne w Polsce (lodowiec, gęś krótkodzioba, kurhannik, kobczyk, biegus płowy, terekia, brodziec plamisty, orlica, mewa blada, mewa romańska, rybitwa krótkodzioba, rybitwa czubata) i trzy ko-

lejne gatunki o niejasnym pochodzeniu (śnieżyca wielka, gęś tybetańska, gęsiówka egipska). W trakcie prowadzenia obserwacji na zbiorniku w latach 1998-2005 udokumentowano wzrost liczby obserwacji niektórych gatunków gęsi, głównie bernikli białolicej (do końca roku 1997 siedem stwierdzeń), bernikli rdzawoszyjej (cztery stwierdzenia do końca roku 1997, Dyrcz i in. 1998), rybitwy białowąsej i białoskrzydłej oraz pierwsze dla tego rejonu stwierdzenia gęsi krótkodziobej.

Stwierdzenia orlicy i mewy bladej pokrywają się ze znacznym wzrostem liczebności mewy białogłowej na zb. Mietkowskim. W latach 1986-1997 największe koncentracje mewy białogłowej liczyły 47 osobników, a gatunek ten wyjątkowo zimował – trzy obserwacje styczniowe (Dyrcz i in. 1998). W latach 2004-05 notowano już skupienia przekraczające 1000 osobników, przy czym maksymalne liczebności rejestrowano w grudniu, a przy dodatnich temperaturach i braku pokrywy śnieżnej oraz oblodzenia tafli zbiornika, także w styczniu, np. 19 XII 04 – 1600, a 29 I 06 – 640 ptaków (PG i GO).

Pojawy rzadkich siewkowych na ogół miały miejsce przy niskim stanie wody, co umożliwiało powstanie odpowiednich żerowisk dla dużych stad tych ptaków. Jednak w ostatnich latach wysoki poziom wody utrzymywany był na zbiorniku aż do później jesieni (X-XI). Przy bardzo wysokim poziomie wody niedostępne były płaskie żwirowe wyspy stanowiące lęgowiska rzadkiej na Śląsku rybitwy białoczelnej.

Równocześnie należy podkreślić, że obserwatorzy ptaków na Śląsku powinni ze szczególną uwagą przeglądać duże stada gęsi i mew, a wzrost liczby stwierdzeń rzadkich ptaków z tej grupy uwarunkowany jest zastosowaniem sprzętu optycznego z dużym powiększeniem.

Podziękowania

Dziękujemy wszystkim, którzy podzielili się z nami swoimi danymi, bez których praca by nie powstała. Są to: A. Milewski, A. Bujanowicz, P. Bujnicki, T. Drazny, A. Dręźek, R. Grochalski, M. Jaśkiewicz, B. Kaźmierczak, P. Kołodziejczyk, K. Krukowski, W. Lenkiewicz, J. Lontkowski, K. i M. Martini, A. Pola, M. Sęk, T. Stawarczyk, P. Tomaszewski, K. Zakrzewski, M. Zarzycki, O. Żemojcin.

LITERATURA

Anonymus. 2001. Obserwacje faunistyczne. Ptaki Śląska 13: 131-138.
Anonymus. 2002. Obserwacje faunistyczne. Ptaki Śląska 14: 175-179.
Anonymus. 2004. Obserwacje faunistyczne. Ptaki Śląska 15: 141-171.
Anonymus. 2006. Obserwacje faunistyczne. Ptaki Śląska 16: 173-186.
Drazny T., Tabisz W., Olej D. 1991. Lęg rybitwy białoczelnej *Sterna albifrons* na Zbiorniku Mietkowskim. Ptaki Śląska 8: 136-137.

Dyrcz A., Grabiński W., Stawarczyk T., Witkowski J. 1991. Ptaki Śląska. Monografia faunistyczna. Uniwersytet Wrocławski. Wrocław.

Dyrcz A., Kołodziejczyk P., Martini K., Martini M. 1998. Ptaki Zbiornika Mietkowskiego. Ptaki Śląska 12: 17-80.

Gębski P., Orłowski G. 2006. Drugie stwierdzenie brodźca plamistego *Actitis macularius* w Polsce. Not. Orn. 47: 266-268.

Gromadzki M., Dyrcz A., Głowaciński Z., Wieloch M. 1994. Ostoje ptaków w Polsce. Gdańsk, OTOP.

Kołodziejczyk P., Stawarczyk T. 1993. Pierwsze stwierdzenie lęgu mewy czarnogłowej *Larus melanocephalus* na Śląsku. Ptaki Śląska 9: 81-83.

Orłowski G., Gębski P., 2004. Jesienne koncentracje bekasika *Lymnocryptes minimus* na Zbiorniku Mietkowskim. Ptaki Śląska 15: 130-134.

Orłowski G., Milewski A., 2002. Obserwacja rybitwy krótkodziobej *Sterna nilotica* na Zbiorniku Mietkowskim. Ptaki Śląska 14: 172-174.

Pawlik B., Rojek M. 1996. Pierwsze stwierdzenie mewy bladej *Larus hyperboreus* na Śląsku. Ptaki Śląska 11: 156-157.

Pola A., Rybarczyk R., Stawarczyk T. 1998. Pierwsza kolonia lęgowa mewy srebrzystej *Larus argentatus* i mewy białogłowej *Larus cachinnans michahellis* na Śląsku. Ptaki Śląska 12: 158-160.

Staszewski A., Czeraszkiewicz R. 2001. Rozmieszczenie i liczebność gęsi w Polsce podczas jesiennej migracji i zimowania w latach 1991-1997. Not. Orn. 42: 15-35.

Stawarczyk T. 2000. Pierwsze stwierdzenie brodźca plamistego *Actitis macularia* w Polsce. Not. Orn. 41: 326-327.

Stawarczyk T. 2001. Ornitologiczna waloryzacja akwenów Śląska. Ptaki Śląska 13: 5-18.

Stawarczyk T., Grabiński W., Karnaś A. 1996. Dynamika migracji siewkowych *Charadriiformes* na Zbiornikach: Nyskim i Turawskim w latach 1976-94. Ptaki Śląska 11: 39-80.

Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTTP „pro Natura". Wrocław.

Wesołowski T., Winiecki A. 1988. Tereny o szczególnym znaczeniu dla ptaków wodnych i błotnych w Polsce. Not. Orn. 29: 3-25.

Zielińska M., Zieliński P., Kołodziejczyk P., Szewczyk P., Betleja J. 2007. Expansion of the Mediterranean Gull *Larus melanocephalus* in Poland. J. Ornithol. 148: 543-548.

STRESZCZENIE

W latach 1998-2005 na zbiorniku Mietkowskim (980 ha) stwierdzono 21 gatunków podlegających weryfikacji Komisji Faunistycznej, w tym 11 nowych dla tego rejonu (lodowiec *Gavia immer*, gęś krótkodzioba *Anser brachyrynchus*, kurhannik *Buteo rufinus*, biegus płowy *Tryngites subruficollis*, terekia *Xenus cinereus*, brodziec plamisty *Actitis macularia*, orlica *Larus ichthyaetus*, mewa blada *Larus hyperboreus*, mewa romańska *Larus michahellis*, rybitwa krótkodzioba *Ge-*

lochelidon nilotica, rybitwa czubata *Sterna sandvicensis*). Na szczególną uwagę zasługują dwa pierwsze stwierdzenia dla Polski brodźca plamistego, druga dla Śląska obserwacja mewy bladej, pojawy rzadkich nielęgowych gatunków gęsi i rekordowe jesienne koncentracje bekasików *Lymnocryptes minimus* oraz lęgi mewy czarnogłowej *Larus melanocephalus* i rybitwy białoczelnej *Sterna albifrons*.

SUMMARY

In 1998-2005, 21 bird species liable to verification by the Faunistic Committee were recorded from the Mietków Reservoir (980 ha), the number including 11 species new to this region (Great Northern Diver *Gavia immer*, Pink-footed Goose *Anser brachyrhynchus*, Long-legged Buzzard *Buteo rufinus*, Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis*, Terek Sandpiper *Xenus cinereus*, Spotted Sandpiper *Actitis macularia*, Great Black-headed Gull *Larus ichthyaetus*, Glaucous Gull *Larus hyperboreus*, Yellow-legged Gull *Larus michahellis*, Gull-billed Tern *Gelochelidon nilotica*, Sandwich Tern *Sterna sandvicensis*). The following records deserve particular attention: the first two for Poland of the Spotted Sandpiper, the second for Silesia observation of the Glaucous Gull, records of rare non-breeding species of geese, and the record high autumn concentrations of the Jack Snipe *Lymnocryptes minimus* as well as broods of the Mediterranean Gull *Larus melanocephalus* and Little Tern *Sterna albifrons*.

Adresy autorów:
Grzegorz Orłowski
Zakład Ekologii Ptaków UWr.
ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław
e-mail: orlog@poczta.onet.pl

Paweł Gębski
ul. Siemiradzkiego 7/2
51-631 Wrocław
http://www.pawelgebski.pl